

การวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
ตามมาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร International Baccalaureate
ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทย

THE ANALYSIS OF DIFFERENTIATED INSTRUCTIONAL SUPERVISION MODELS
INFLUENCING THE CURRICULUM STANDARD SUCCESS OF INTERNATIONAL
SCHOOLS ADOPTING THE INTERNATIONAL BACCALAUREATE DIPLOMA
PROGRAMME IN THAILAND

ณัฐริรา นันทศิริรัตน์¹ บุณชรีกา บุลภักดี² และจุไรรัตน์ สุธรง³

Nattira Nuntasirirat¹, Buntarika Bulpakdi², and Jurairat Sudrung³

^{1,2,3}คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{1,2,3}Faculty of Education, Chulalongkorn University

Received: October 25, 2022 / Revised: November 29, 2022 / Accepted: December 7, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการปฏิบัติการณ์ิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทย 2) ศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทย และ 3) วิเคราะห์รูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ โรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ที่เปิดสอนระดับชั้น Diploma Programme จำนวน 23 โรงเรียนทั่วประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลคือ ครูผู้สอนในระดับชั้น Diploma Programme รวมทั้งสิ้น 418 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาค่าสัมประสิทธิ์การอธิบาย (R^2) และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (β) ของตัวแปรทำนายแต่ละตัว

ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการสอนที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ การนิเทศแบบพึ่งตนเอง การปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรมากที่สุดมี 2 ด้านคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผล และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างรูปแบบการนิเทศการสอนกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทยพบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญที่สุด ($\beta = .338$, $P = <.001$) รองลงมาคือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร ($\beta = .126$, $P = .024$)

คำสำคัญ: รูปแบบการนิเทศการสอน มาตรฐานหลักสูตร หลักสูตร IBDP

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the operations of differentiated instructional supervision of international schools that offer the International Baccalaureate Diploma Program in Thailand, (2) to study the practice in compliance with the standards of the International Baccalaureate Diploma Program of international schools in Thailand; and (3) to analyze the differentiated instructional supervision models affecting the success based on the standards of International Baccalaureate Diploma Program of international schools in Thailand. This study is a quantitative research. The research population comprised 23 international schools offering the International Baccalaureate Diploma Program in Thailand. The informants were 418 Diploma Program teachers in international schools in Thailand. The research tool was a rating scale questionnaire. Data were analyzed using normal multiple regression analysis to study the coefficient of determination (R^2) and the multiple regression coefficients (β) of each predictor variable.

The results showed that the most applied model of instructional supervision was self-directed supervision. The top two aspects of practice in compliance with the standards of the International Baccalaureate Diploma Program of international schools were that in the aspect of instructional management and that in the aspect of measurement and evaluation. The results of the causal relationship analysis between the differentiated instructional supervision model and the practice in compliance with the standards of the International Baccalaureate Diploma Program of international schools revealed that self-directed supervision model was the most important predictor variable ($\beta = .338$, $P = < .001$), followed by the supervision by administrator model ($\beta = .126$, $P = .024$)

Keywords: Instructional Supervision, Curriculum Standard, International Baccalaureate Diploma Program

บทนำ

ปัจจุบันการจัดการศึกษาในประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนไทยและนักเรียนต่างชาติที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยเข้าถึงการศึกษาที่มีความเป็นสากลมากขึ้น โดยผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตรจากต่างประเทศ และมีการใช้ภาษาต่างประเทศเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนหรือที่เรียกว่า โรงเรียนนานาชาติ

หลักสูตร International Baccalaureate หรือหลักสูตร IB ก่อตั้งโดยองค์กร International Baccalaureate Organization ในปี ค.ศ. 1968 ซึ่งการเติบโตของหลักสูตร IB นี้ ประเมินได้ชัดจากอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงเรียนที่ดำเนินการสอนหลักสูตร IB ทั่วโลก โดยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016 ถึงปี ค.ศ. 2020 มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 33.3 (International Baccalaureate Organization, 2020) ซึ่งหลักสูตรในระดับชั้น Diploma Programme

เปิดทำการสอนครั้งแรกที่โรงเรียนนานาชาติเจนิวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีระยะเวลาเรียน 2 ปี ถือเป็นหลักสูตรระดับชั้นแรกที่มีการนำไปใช้ในโรงเรียนอีกทั้งด้านเนื้อหาหลักสูตร และการประเมินผลเป็นที่ยอมรับจากมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกตั้งแต่ระยะแรกของการใช้หลักสูตร

Higher Education Statistics Agency (2016) ทำการสำรวจสถิติของนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme เทียบกับนักเรียนจากหลักสูตร A Level พบว่า สถิติการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับโลก 20 อันดับแรกของนักเรียนหลักสูตร IB มีมากถึงร้อยละ 45.75 การเรียนต่อในชั้นปีที่ 2 สูงถึงร้อยละ 94.7 และการสำเร็จการศึกษาอย่างน้อยระดับเกียรตินิยม อันดับสองสูงถึงร้อยละ 84.8 นอกจากนี้ IBO ได้ทำการวิจัยระดับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นในการเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัยพบว่า นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร IB ระดับ Diploma Programme มีทักษะการคิดเชิงกว้าง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสื่อสาร การทำวิจัย และการจัดการตัวเอง อยู่ในระดับที่สูงกว่านักเรียนในหลักสูตรอื่น ๆ (International Baccalaureate Organization, 2012)

โรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme แห่งแรกในประเทศไทย เปิดทำการสอนในปี ค.ศ. 1984 และปัจจุบันมีทั้งสิ้น 23 โรงเรียนทั่วประเทศ ทั้งนี้โรงเรียนที่ดำเนินการสอนด้วยหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ทุกแห่งทั่วโลก รวมทั้งในประเทศไทยต้องรักษามาตรฐาน และแนวการปฏิบัติตามกรอบที่ IBO กำหนดไว้ เรียกว่า Programme Standards and Practices ซึ่งเป็นแนวทางที่แต่ละโรงเรียนจะนำไปวางแผนบริหารจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล และทุก ๆ 5 ปี คณะกรรมการประเมินจาก IBO จะเข้าตรวจเยี่ยมแต่ละโรงเรียนให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

โดยมาตรฐานหลักสูตร (Curriculum) ที่ IBO กำหนดประกอบด้วย ดังนี้ (International Baccalaureate Organization, 2016)

1. Collaborative Planning คือ ด้านการวางแผนร่วมมือในการใช้หลักสูตร
 2. Written Curriculum คือ ด้านเอกสารหลักสูตร
 3. Teaching and Learning คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน
 4. Assessment คือ ด้านการวัดประเมินผล
- ความสำเร็จในการใช้หลักสูตรสิ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาครูด้านการเรียนการสอนด้วยการนิเทศการสอน Glickman, Gordon และ Ross-Gordon (2018) กล่าวว่า ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน การให้ความช่วยเหลือแก่ครูด้านการสอนจะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่ง Harris (1985) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศการสอนว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลในโรงเรียนปฏิบัติต่อผู้อื่นเพื่อพัฒนา เปลี่ยนแปลง หรือรักษาไว้ซึ่งการดำเนินงานของโรงเรียนที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน และเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในที่สุด สอดคล้องกับ Laowreandee (2013) ที่กล่าวไว้ว่า การนิเทศการสอนเป็นการร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือ ปรับปรุง และสนับสนุนการดำเนินการสอน ทั้งยังช่วยพัฒนาคุณภาพการสอนของครูโดยตรง และสามารถปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูนำไปสู่การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งคุณภาพทางการศึกษาในที่สุด ซึ่งการดำเนินงานนิเทศการสอนสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ โรงเรียนอาจใช้รูปแบบการนิเทศการสอนที่แตกต่างกันไป ซึ่ง Glatthorn (1984) มีทัศนะว่า การใช้รูปแบบการนิเทศแบบเดียวไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แตกต่างกันของครู จึงได้เสนอรูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated

Supervision) ที่เปิดโอกาสให้โรงเรียนและครูสามารถเลือกรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งรูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการมีดังต่อไปนี้

1. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) คือ กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนสอนโดยมุ่งปรับปรุงการสอนในห้องเรียน

2. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) คือ กระบวนการทำงานเป็นกลุ่มย่อยเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพของครู และการสังเกตการสอนของเพื่อนครูด้วยกัน โดยมีผู้นิเทศให้ความช่วยเหลือ

3. การนิเทศแบบพึ่งตนเอง (Self-directed Development) คือ กระบวนการที่ครูสามารถเลือกพัฒนาวิชาชีพของตนได้อย่างอิสระ โดยมีผู้นิเทศคอยให้ความช่วยเหลือ หรือแนะนำข้อมูล

4. การนิเทศโดยผู้บริหาร (Administrative Monitoring) คือ กระบวนการที่ผู้บริหารประชุมร่วมกันกับครูที่เข้าร่วมการนิเทศเกี่ยวกับเรื่องหรือประเด็นที่ต้องการพัฒนา ดำเนินเข้าตรวจเยี่ยมชั้นเรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากการสังเกตการสอนแก่ครู

จากความสำคัญของการนิเทศการสอนซึ่งถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูโดยตรง ทั้งวางแผนช่วยเหลือ ปรับปรุง และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอนในห้องเรียน มีกระบวนการประเมิน และติดตามผลอย่างเป็นระบบ ทำให้ครูสามารถจัดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสำเร็จทางการศึกษาของผู้เรียนระดับสากล และจากสถิติความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme นั้น สามารถกล่าวได้ว่ามาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB บรรลุคุณภาพมาตรฐานสากลจากองค์กรระดับนานาชาติ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานหลักของสูตรโรงเรียนนานาชาติ

หลักสูตร International Baccalaureate ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทย ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการนิเทศการสอนที่เหมาะสมในการนำไปใช้เพื่อให้บรรลุมาตรฐานด้านหลักสูตรระดับสากล ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาวางแผนกำหนดนโยบายเกี่ยวกับงานนิเทศการสอนได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการในโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทย
3. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทย

บททวนวรรณกรรม

รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการ (Differentiated Supervision)

Glatthorn (1984) ได้เสนอรูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการ โดยให้เหตุผลประกอบสำคัญ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานการปฏิบัติงานนิเทศของผู้บริหารและผู้นิเทศไม่เพียงพอและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
2. การจัดการนิเทศแบบคลินิกให้ครูทุกคนไม่สามารถดำเนินการได้ และไม่มีเวลาจำเป็นต่อครูทุกคน
3. ครูมีความต้องการในการพัฒนาตนเองและแนวทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน คือ ความต้องการด้านพฤติกรรมการณ์นิเทศ ความต้องการด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้นิเทศ และความแตกต่างของสภาพแวดล้อมในการทำงาน

และสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้รูปแบบการนิเทศแบบหลากหลายวิธีการของ Glatthorn (1984) เป็นรูปแบบการนิเทศที่ครูสามารถเลือกแนวทางการนิเทศการสอนที่ตนต้องการได้ และผู้นิเทศสามารถมุ่งสนใจแก้ไขในประเด็นที่เป็นจุดสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย 4 รูปแบบดังต่อไปนี้

1. การนิเทศแบบคลินิก (Clinical Supervision) เป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนของครู ตั้งแต่การออกแบบแผนการสอน สังเกตการสอน วิเคราะห์ข้อมูล และประชุมสะท้อนกลับ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- 1) การเปิดการประชุม เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างครูและผู้นิเทศ
- 2) การประชุมก่อนเข้าสังเกตการสอน
- 3) การสังเกตแบบไม่มีจุดเน้น
- 4) การสังเกตแบบมีจุดเน้น
- 5) การวิเคราะห์ผลการสังเกตการสอน
- 6) การประชุมผลสะท้อนกลับ
- 7) การประชุมเพื่อประเมินระหว่างปฏิบัติ

2. การนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ (Cooperative Professional Development) เป็นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มย่อยเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพของตน โดยมีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการดูแลโครงการดำเนินการติดต่อครูผู้สนใจเข้าร่วมโครงการเป็นรายบุคคล
- 2) ดำเนินการจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและครูผู้ร่วมโครงการ
- 3) ดำเนินการจับกลุ่มครู ประมาณ 2-3 คน
- 4) จัดตารางการเข้าสังเกตการสอนของครูในกลุ่มย่อย
- 5) หากโครงการสามารถดำเนินการจัดตั้งได้ ควรจัดให้มีการอบรมทักษะพื้นฐาน คือ ทักษะการสังเกต การวิเคราะห์ และการประชุมสื่อสาร
- 6) ครูดำเนินโครงการตามแผนที่วางไว้

3. การนิเทศแบบพึ่งตนเอง (Self-directed Development) ถือเป็นกระบวนการที่ครูสามารถเลือกพัฒนาวิชาชีพของตนได้อย่างอิสระ และดำเนินการนิเทศเป็นรายบุคคล โดยมีรายละเอียดกระบวนการดังนี้

- 1) ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายดูแลโครงการประชุมร่วมกับครูที่มีความสนใจในการดำเนินโครงการพัฒนาตนเอง เพื่อกำหนดเป้าหมาย
- 2) ครูกำหนดแผนการดำเนินโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

3) ครูนำแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้เสนอแก่ผู้บริหาร เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

4) ครูปฏิบัติงานตามโครงการที่ตนตั้งไว้

5) หลังจบโครงการ ผู้บริหารและครูประชุมร่วมกันอีกครั้ง เพื่อทบทวนผลการปฏิบัติงานในภาพรวม

4. การนิเทศโดยผู้บริหาร (Administrative Monitoring) เป็นกระบวนการดำเนินการนิเทศโดยผู้บริหารในฐานะผู้นำ มีขั้นตอนดังนี้

- 1) โรงเรียนเลือกคณะผู้รับผิดชอบดูแลโครงการการนิเทศ
- 2) ประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารที่ได้รับมอบหมายกับครูที่เข้าร่วมการนิเทศเกี่ยวกับเรื่องหรือประเด็นที่ต้องการพัฒนา

3) ดำเนินการตรวจเยี่ยมชั้นเรียน ในการเข้าสังเกตควรมีระยะเวลาประมาณ 5-10 นาที

4) ให้ข้อมูลย้อนกลับจากการสังเกตการสอนแก่ครู โดยจะต้องทำเป็นการส่วนตัว

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการ เป็นการนิเทศการสอนที่ผู้นิเทศและครูมีโอกาสได้เลือกแนวทางการนิเทศที่ตนต้องการเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ และเป็นกระบวนการที่มุ่งช่วยเหลือครูในการสอนมากกว่าการประเมินการปฏิบัติงาน

หลักสูตร International Baccalaureate

หลักสูตร International Baccalaureate หรือหลักสูตร IB เป็นหลักสูตรที่รวบรวมและประยุกต์จากระบบการศึกษาหลากหลายระบบทั่วโลก Leach

(อ้างถึงใน Hill, 2007) หนึ่งในผู้ก่อตั้งหลักสูตรมีแนวคิดที่ว่า โรงเรียนควรดำเนินการสอนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม และได้ฝึกคิดพิจารณาถึงประเด็นปัญหาในระดับสากล ครูผู้สอนควรมีบทบาทเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ และป้องกันการเกิดความขัดแย้งทางความคิดที่รุนแรง โดยหลักสูตรระดับชั้น Diploma Programme เป็นหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 16-19 ปี เนื้อหาหลักสูตรจะช่วยเตรียมความพร้อมในด้านความรู้ทางวิชาการสำหรับการเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย ควบคู่กับการพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคม จัดการสอนออกเป็น 6 กลุ่มวิชา ซึ่ง International Baccalaureate Organization (2016) กำหนดให้โรงเรียนที่ใช้หลักสูตร IB ทุกโรงเรียนทั่วโลก ต้องได้รับการประเมินตามมาตรฐานที่กำหนดซึ่งถือเป็นมาตรฐานสากล โดยทางองค์กรจะแต่งตั้งคณะกรรมการเข้าตรวจประเมินโรงเรียนทุก ๆ 5 ปี มาตรฐานหลักสูตร (Curriculum) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของครู ประกอบด้วย 4 ด้านย่อย ได้แก่

1. ด้านการวางแผนร่วมมือในการใช้หลักสูตร องค์กร International Baccalaureate Organization มีแนวคิดว่าการร่วมมือในการทำงานระหว่างเพื่อนครูด้วยกันถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ครูจะสามารถปรับปรุงการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสังเกตการสอนในชั้นเรียนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนของครูยังเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ครูได้พัฒนาวิชาชีพของตน ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะแต่งตั้งผู้ประสานงานหลักสูตร ซึ่งมีบทบาทหน้าที่หลักในการสร้างความสัมพันธ์ และประสานความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกลุ่มสาระต่าง ๆ มุ่งเน้นการปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวคิดรวบยอด ลักษณะเนื้อหา และทักษะเฉพาะของแต่ละรายวิชา เพื่อให้ครูผู้สอนได้ทราบถึงภาพรวมของการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

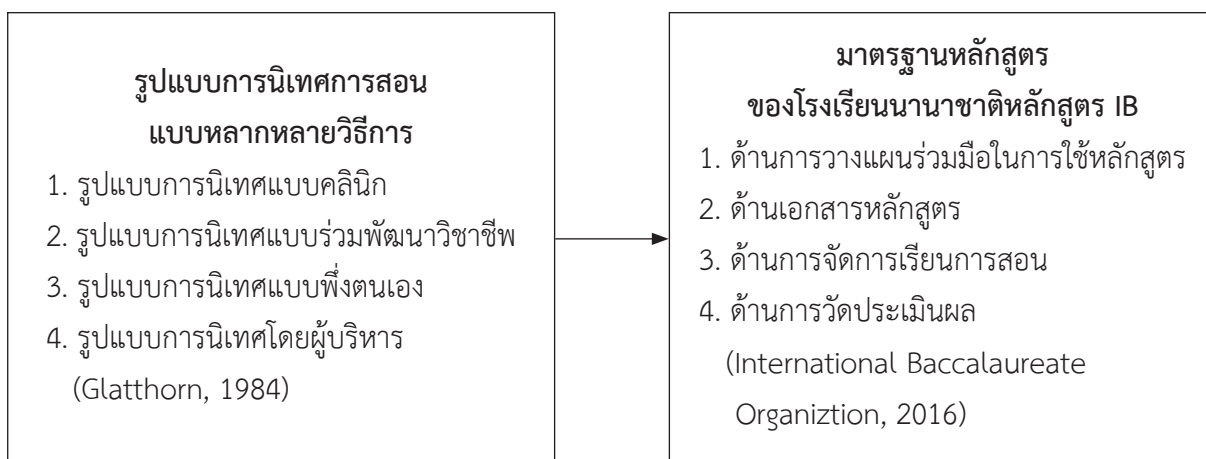
2. ด้านเอกสารหลักสูตร โดยองค์กร Inter-

national Baccalaureate Organization ได้จัดเตรียมคู่มือการสอนสำหรับครูผู้สอนในระดับชั้น Diploma Programme แยกเป็นรายวิชา และแต่ละรายวิชาจะแยกตามระดับความสามารถคือ ระดับมาตรฐาน (Standard level) และระดับที่สูงกว่ามาตรฐาน (Higher level) เพื่อให้ครูได้สามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนการสอนด้วยตนเองให้สอดคล้องกับแนวทางที่ IBO กำหนดบนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า ครูผู้สอนจะมีความเข้าใจนักเรียนและบริบทการสอนของตนเองมากที่สุด (International Baccalaureate Organization, 2009)

3. ด้านการจัดการเรียนการสอน โดย International Baccalaureate Organization (2009) ระบุไว้ว่า ครูผู้สอนควรใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน รวมทั้งระหว่างเพื่อนนักเรียนด้วยกันให้มากที่สุด แนวทางการสอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และฝึกคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ครูจะมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่าการเป็นผู้บอกความรู้โดยตรง อาจมีการใช้คำถามลักษณะของการฝึกคิดวิเคราะห์ และมอบหมายงานที่ท้าทายให้นักเรียนฝึกค้นคว้าซึ่งถือเป็นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

4. ด้านการวัดประเมินผล ซึ่งการประเมินผลนักเรียนของหลักสูตร IB แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Assessment) คือ การประเมินระหว่างการเรียนรู้ ทำให้ครูทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งของนักเรียน อีกทั้งยังช่วยพัฒนาการจัดการสอนของครู กล่าวคือ ครูนำข้อมูลที่ได้ไปประชุมวิเคราะห์ถึงจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่คาดหวังต่อนักเรียน และ 2) การประเมินสรุปผลหลังการเรียนรู้ (Summative Assessment) คือ การประเมินภาพรวมหลังการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร และยังเป็น การประเมินความสำเร็จในการใช้หลักสูตรของแต่ละโรงเรียนอีกด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการวิจัย คือ โรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ในประเทศไทยที่เปิดสอนระดับชั้น Diploma Programme ทั่วประเทศ จำนวน 23 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอนในระดับชั้น Diploma Programme ในโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ในประเทศไทย จำนวน 418 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับการปฏิบัติของรูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการ โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและความหมาย ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ระดับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านหลักสูตร 4 ด้าน โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและความหมาย ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด
- ระดับ 4 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก
- ระดับ 3 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง
- ระดับ 2 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย
- ระดับ 1 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการ และการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านหลักสูตรที่กำหนดโดย International Baccalaureate Organization เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิด

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการ และมาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจน และสอดคล้อง รวมถึงความชัดเจนของภาษา แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสม

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อหาดัชนีความสอดคล้อง IOC โดยได้ค่า IOC ทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 หมายถึง ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแปลเป็นภาษาอังกฤษ โดยศูนย์การแปลและล่ามเฉลิมพระเกียรติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจำนวน 2 คน เพื่อพิจารณาความถูกต้องเชิงภาษา

6. ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนระดับชั้น Diploma Programme ในโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ทั่วประเทศ จำนวน 418 ฉบับ ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนทั้งสิ้น 323 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.27

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับการปฏิบัติของรูปแบบการนิเทศการสอนในโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานมากที่สุด
3.51-4.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานมาก
2.51-3.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานปานกลาง
1.51-2.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานน้อย
1.00-1.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ระดับสภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทย โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนและความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานมากที่สุด
3.51-4.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานมาก
2.51-3.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานปานกลาง
1.51-2.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานน้อย
1.00-1.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

4. การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ค่าสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Tolerance) ค่า Variance Inflation Factor (VIF) และค่าสถิติที่ใช้วัดความเป็นอิสระต่อกันของความคลาดเคลื่อน (Durbin-watson)

5. การวิเคราะห์อิทธิพลของรูปแบบการนิเทศการสอนต่อการบรรลุงานตามมาตรฐานด้านหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์การอธิบาย (Coefficient of Determination: R^2) และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (β) ของตัวแปรทำนายแต่ละตัวแปร

ผลการวิจัย

จากงานวิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการปฏิบัติการนิเทศการสอนในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 3.33 อยู่ในระดับปานกลาง โดยรูปแบบการนิเทศการสอนแบบพึ่งตนเองมีการปฏิบัติมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.20 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ย 3.09 อยู่ในระดับปานกลาง รูปแบบการนิเทศแบบคลินิกมีค่าเฉลี่ย 3.02 อยู่ในระดับปานกลาง และรูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ย 3.01 อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.62 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.72 อยู่ในระดับ

มากที่สุดเท่ากัน รองลงมาคือ การปฏิบัติด้านเอกสาร หลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด และการปฏิบัติด้านการวางแผนร่วมมือในการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ย 4.50 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. ผลการทดสอบเบื้องต้นในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) ค่าสถิติที่ใช้วัดความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Tolerance) และค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวไม่พบปัญหาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันสูง รวมทั้งมีค่าความเป็นอิสระต่อกันของความคลาดเคลื่อน (Durbin-watson) ของทุกตัวแปรอยู่ในช่วง 1.5-2.5 ทั้งหมด ดังนั้นจึงสามารถนำตัวแปรอิสระมาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ระหว่างรูปแบบการนิเทศการสอนกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทยในภาพรวมพบว่า การปฏิบัติการนิเทศทั้งสี่รูปแบบร่วมกันส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรในภาพรวมได้ร้อยละ 19.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($\text{Adj } R^2 = .198, p = <.001$) โดยรูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญที่สุด ($\beta = .338, P = <.001$) รองลงมาคือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร ($\beta = .126, p = .024$) และจำแนกตามมาตรฐานรายด้านได้ดังต่อไปนี้

4.1 ด้านการวางแผนร่วมมือในการใช้หลักสูตรพบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญที่สุด ($\beta = .259, p = <.001$) รองลงมาคือ รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ($\beta = .175, p = .003$)

4.2 ด้านเอกสารหลักสูตรพบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญที่สุด ($\beta = .294, p = <.001$) รองลงมาคือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร ($\beta = .117, p = .046$)

4.3 ด้านการจัดการเรียนการสอนพบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญที่สุด ($\beta = .259, p = <.001$) รองลงมาคือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร ($\beta = .174, p = .003$)

4.4 ด้านการวัดประเมินผลพบว่า รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญที่สุด ($\beta = .273, p = <.001$) รองลงมาคือ รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพ ($\beta = .115, p = .050$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายและสรุปผลในประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. การนิเทศการสอนที่มีการปฏิบัติในโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทยมากที่สุดคือ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ IBO มีแนวคิดที่เน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองของครูแต่ละคน โดยมีการสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ หรือเรียกว่า Professional Development ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้เลือกประเด็นในการพัฒนาตนเองอย่างอิสระทั้งการเปิดอบรมเชิงปฏิบัติการกับวิทยากรในประเด็นเฉพาะต่าง ๆ หรือการเปิดหลักสูตรระยะสั้นผ่านการเรียนออนไลน์ด้วยตนเอง ทางองค์กรจะร่วมมือกับโรงเรียนในการทำให้ครูมั่นใจว่า ครูแต่ละคนจะได้รับข้อมูลและโอกาสในการร่วมโครงการอย่างถูกต้องครบถ้วน (International Baccalaureate Organization, 2022) สอดคล้องกับแนวคิดของ Glatthorn (1984) ที่ว่า ครูแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งระดับความต้องการในการพัฒนาตนเอง ระดับการเรียนรู้และระดับการตอบสนองในการเรียนรู้ ดังนั้นครูควรที่จะประเมินความต้องการและเลือกแนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมด้วยตนเอง ซึ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเองยังถือเป็นหลักการพื้นฐานของการส่งเสริมวิชาชีพของครูอีกด้วย และแนวคิดของ Sudrung (2016) ที่ว่า การนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นกระบวนการที่ครูสามารถทำงานคนเดียวได้อย่าง

อิสระตามโครงการพัฒนาวิชาชีพที่ตนวางแผนไว้ โดยสามารถเลือกใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pimwapee (2020) เกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาพบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนแบบพึ่งตนเองเป็นหนึ่งในรูปแบบการนิเทศที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูในภาพรวมเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังลดปัญหาความขัดแย้งจากพื้นฐานความต่างทางความคิดได้

2. มาตรฐานหลักสูตรที่มีการปฏิบัติในโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตร IB เป็นหลักสูตรที่มีการกำหนดแนวคิดและหลักการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรไว้ชัดเจน กล่าวคือ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ฝึกคิดวิเคราะห์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนโดยมีเป้าหมายการพัฒนานักเรียนตามคุณลักษณะของนักเรียนหลักสูตร IB (International Baccalaureate Organization, 2009) อีกทั้งแนวทางการวัดประเมินผลที่มีแนวคิดให้ครูได้ออกแบบแนวทางการประเมินผู้เรียนระหว่างการเรียนการสอนได้ด้วยตนเอง ทำให้ครูได้เห็นถึงประเด็นปัญหาที่ควรแก้ไข และสามารถหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาวิธีการสอนให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Chitchayawanit (2019) ที่สรุปเกี่ยวกับการวัดประเมินผลผู้เรียนไว้ว่าเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะช่วยตรวจสอบความรู้ของนักเรียน โดยสามารถนำผลมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่ตั้งไว้ และยังสามารถบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนได้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Theeranaew (2021) ที่ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนนิเวศวิทยาของโรงเรียน IB ในประเทศไทยพบว่า การจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผลของโรงเรียน IB มีความเหมาะสมมากและมากที่สุด

3. รูปแบบการนิเทศการสอนที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้านคือ รูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนิเทศแบบพึ่งตนเองเปิดโอกาสให้ครูได้มีอิสระในการเลือกประเด็นที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนา กำหนดแผนงานและแนวทางการปฏิบัติการนิเทศด้วยตนเอง ครูจึงปฏิบัติตามแผนที่วางไว้อย่างเต็มที่ด้วยความสมัครใจและสามารถบรรลุผลความสำเร็จจากการปฏิบัติ สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของ Knowles et al. (2011) ที่ว่าการเรียนรู้ในผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการที่พวกเขาต้องการรู้ว่าทำไมจะต้องเรียนรู้ในสิ่งนั้น และตนเองจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อการตัดสินใจที่เกิดขึ้น บางครั้งอาจเกิดความรู้สึกต่อต้านหากผู้อื่นเป็นผู้บอกหรือสั่งให้ทำตามความต้องการ ซึ่งครูผู้สอนในหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทย มีการปฏิบัติของรูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองอยู่ในระดับมากจากการสนับสนุนของ IBO และโรงเรียนที่ให้ครูเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาทางวิชาชีพ แสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่มีการพัฒนาการสอนของตนในประเด็นที่ตนต้องการและสนใจ ส่งผลให้การปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรประสบความสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

นอกจากนี้รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหารเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรทั้งในภาพรวม ด้านเอกสารหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนของครู ซึ่งการที่ผู้บริหารจะสามารถวางแผนการดำเนินงานได้นั้น ต้องมีความเข้าใจในภาพรวมเพื่อจะได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสม ซึ่งการตรวจเยี่ยมชั้นเรียนสามารถช่วยให้เห็นถึงประเด็นปัญหาและช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้ นอกจากนี้ International Baccalaureate Organization ยังได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและผู้ประสานงาน

หลักสูตรของแต่ละโรงเรียนไว้ว่า เป็นผู้ประสานระหว่างองค์กร IB และโรงเรียน รายงานข้อมูลที่มีความเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และคอยประสานให้ความร่วมมือระหว่างครูผู้สอนกลุ่มสาระต่าง ๆ ในโรงเรียน โดยมุ่งเน้นการปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวคิดรวบยอด ลักษณะเนื้อหา และทักษะเฉพาะของแต่ละรายวิชา เพื่อให้ครูผู้สอนได้ทราบถึงภาพรวมของการเรียนของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น Glatthorn (1984) มีทัศนะสนับสนุนว่ารูปแบบการนิเทศการสอนโดยผู้บริหารเป็นการช่วยแก้ปัญหาการสอนของครูในชั้นเรียนโดยตรง และยังสามารถช่วยพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนและปรับปรุงบรรยากาศในโรงเรียนได้อย่างต่อเนื่อง และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ L'Huillier (2017) ที่ได้ศึกษาทักษะการนิเทศของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB พบว่าทักษะด้านคตินิยม คือ ความสามารถในการมองเห็นภาพรวมและความเชื่อมโยงกันของส่วนงานต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ผู้บริหารมีความรู้เกี่ยวกับงานด้านหลักสูตรสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมาคือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และทักษะด้านเทคนิค

รูปแบบการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพเป็นรูปแบบการนิเทศรูปแบบหนึ่งที่ส่งผลต่อมาตรฐานหลักสูตรด้านการวางแผนร่วมมือในการใช้หลักสูตรและด้านการวัดประเมินผล ซึ่งอาจเป็นเพราะครูผู้สอนในโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme สอนทั้งสองระดับชั้นคือ สอนทั้งระดับ Diploma Programme ชั้นปีที่ 1 และ Diploma Programme ชั้นปีที่ 2 ทำให้ครูต้องมีการประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนและวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรให้มีความต่อเนื่องสอดคล้องกันอยู่เสมอ ซึ่งเห็นได้จากการที่โรงเรียนต้องกำหนดตารางการประชุมของครูเป็นประจำเพื่อให้ครูหัวหน้ากลุ่มสาระและครูทุกคนได้มีเวลาร่วมกันออกแบบแผนการสอน วางแผนเนื้อหาระหว่างกลุ่มสาระและระหว่างชั้นปีให้มีความสอดคล้อง อีกทั้ง International Baccalaureate

Organization มีแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนร่วมมือในการใช้หลักสูตรของครูว่า การร่วมมือในการทำงานระหว่างเพื่อนครูด้วยกันถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ครูจะสามารถปรับปรุงการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสังเกตการสอนในชั้นเรียนซึ่งกันและกัน (International Baccalaureate Organization, 2009) ซึ่งสอดคล้องกับ Glatthorn (1984) ที่มีทัศนะสนับสนุนว่าการนิเทศแบบร่วมพัฒนาวิชาชีพเปิดโอกาสให้ครูสามารถแลกเปลี่ยนวิธีการสอน สร้างแรงขับเคลื่อนทางบวก สร้างปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และมีความเข้าใจนักเรียนของตนมากขึ้น

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศแบบคลินิกไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรด้านต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลักสูตร IB มีความเข้มข้นในเนื้อหาวิชาและมีหลักการเฉพาะในการจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของนักเรียนที่ทางหลักสูตรกำหนด (International Baccalaureate Organization, 2016) ครูผู้สอนระดับชั้น Diploma Programme ส่วนใหญ่จึงเป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญทั้งแนวทางการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผลตามหลักการของหลักสูตรเป็นอย่างดี อาจทำให้กระบวนการนิเทศแบบคลินิกไม่มีความจำเป็นหรือไม่เหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Glatthorn (1984) ที่ว่ากระบวนการนิเทศแบบคลินิกจะจำเป็นสำหรับครูจบใหม่ที่ต้องการการพัฒนาทักษะพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนหรือครูที่มีประสบการณ์ที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือในประเด็นที่ยาก โดยเฉพาะครูและผู้นิเทศจะประชุมร่วมกันเกี่ยวกับการวางแผนการสอน การสังเกตการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนแก่ครู ซึ่งการนิเทศแบบคลินิกนี้เป็นการนิเทศที่มีการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอนชัดเจน

สรุปผล

การวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการที่ส่งผลต่อความสำเร็จตามมาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการปฏิบัติการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรูปแบบการนิเทศการสอนแบบพึ่งตนเอง เป็นรูปแบบที่มีการปฏิบัติมากที่สุดอยู่ในระดับมาก

2. ผลศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทยผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมาตรฐานหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล เป็นมาตรฐานที่มีการปฏิบัติมากที่สุดอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากัน

3. ผลการวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศการสอนแบบหลากหลายวิธีการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB ระดับชั้น Diploma Programme ในประเทศไทย พบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนทั้งสี่รูปแบบส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรในภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรูปแบบการนิเทศแบบพึ่งตนเองเป็นตัวแปรทำนายที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือ รูปแบบการนิเทศโดยผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะของการนำผลวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดอบรมสัมมนา หรืออบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการนิเทศที่ส่งผลในลำดับรอง เพื่อช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรให้เพิ่มมากขึ้น

2. สถานศึกษา ควรส่งเสริมและเน้นการดำเนินงานการนิเทศการสอนแบบพึ่งตนเองของครูในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติหลักสูตร IB สูงสุด

References

- Chitchayawanit, K. (2019). *Learning management*. Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Glatthorn, A. A. (1984). *Differentiated supervision*. Association for Supervision and Curriculum Development.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P., & Ross-Gordon, J. M. (2018). *Supervision and instructional leadership: A developmental approach* (10th ed.). Pearson.
- Harris, B. M. (1985). *Supervision behavior in education*. Englewoof Cliff.
- Higher Education Statistics Agency. (2016). *International baccalaureate students studying at UK higher education institutions: How do they perform in comparison with a level student?* IBO. <https://ibo.org/contentassets/d74675437b4f4ab38312702599a432f1/hesa-summary-eng-web.pdf>
- Hill, I. (2007). International education as developed by the International Baccalaureate Organization. In M. Hayden, J. Thompson, & J. Levy (Eds.), *Sage Handbook of Research in International Education* (pp. 25-37). Sage.

- International Baccalaureate Organization. (2009). *The diploma programme: From principles into practice*. IBO. https://www.ibchem.com/root_pdf/Principles.pdf
- International Baccalaureate Organization. (2012). *Key Finding from research on the impact of IB programmes in the Asia-Pacific region*. IBO. https://issuu.com/ibasiapacific/docs/research_impact-ib-programmes-asia-pacific
- International Baccalaureate Organization. (2016). *Programme standards and practices*. IBO. <https://www.ibo.org/globalassets/publications/become-an-ib-school/programme-standards-and-practices-en.pdf>
- International Baccalaureate Organization. (2020). *Facts about IB programmes and schools*. IBO. <https://www.ibo.org/about-the-ib/facts-and-figures/>
- International Baccalaureate Organization. (2022). *Professional development*. IBO. <https://www.ibo.org/professional-development/>
- Knowles, M. S., Holton, E. F., & Swansob, R. A. (2011). *The adult learner: The definitive classic in adult education and human resource development* (7th ed.) Boston Elsevier.
- Laowreandee, W. (2013). *Instructional supervision and coaching professional development: theory, strategies, and practice* (12th ed.). Silpakorn University Press. [in Thai]
- L'Huillier, N. (2017). A study of supervisory skills of administrators through teacher's perceptions in the international schools of international baccalaureate diploma programme. *An Online Journal of Education (OJED)*, 12(1), 521-534. [in Thai]
- Pimwapee, K. (2020). Instructional supervision models affecting the change of teaching behaviors of science teachers. *Journal of Education Studies*, 48(1), 22-40. [in Thai]
- Sudrung, J. (2016). *In school supervision*. Protexts. [in Thai]
- Theeranaew, M. (2021). *The study of conditions in teaching and learning science within the International Baccalaureate (IB) programme for secondary level in Thailand* [Master's thesis]. Kasetsart University. [in Thai]

Name and Surname: Nattira Nuntasirirat

Highest Education: Master of Education in Educational Supervision and Curriculum Development, Chulalongkorn University

Affiliation: Faculty of Education, Chulalongkorn University

Field of Expertise: Educational Supervision

Name and Surname: Buntarika Bulpakdi

Highest Education: Doctor of Philosophy Program in Development Education, Chulalongkorn University

Affiliation: Faculty of Education, Chulalongkorn University

Field of Expertise: Development Education

Name and Surname: Jurairat Sudrung

Highest Education: Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction, Chulalongkorn University

Affiliation: Faculty of Education, Chulalongkorn University

Field of Expertise: Educational Supervision